

## MATERIAŁY POMOOCNE DLA PEŁNIĄCYCH FUNKCJĘ MINISTRANTA KRZYŻA:

Seria **KRÓTKICH POMOCY LITURGICZNYCH** powstała jako narzędzie dla posługujących, w celu lepszego wypełniania funkcji. Z tych opracowań mogą korzystać osoby o różnym doświadczeniu: by rozszerzyć lub uporządkować wiedzę. Pierwsza edycja **KPL** ukazywała się w „Wieczniku” w latach 2006-2008. W obecnej, **2 edycji**, poprawiono zarówno kwestie merytoryczne, jak i szatę graficzną, uwzględniono najnowsze prawodawstwo liturgiczne. Nadto zamieszczono odnośnik (adres i QR kod) do strony internetowej zawierającej szersze opracowania i więcej źródeł dotyczących danej funkcji liturgicznej.

„Każdą celebrację liturgiczną należy starannie przygotować przy zgodnym współudziale wszystkich zainteresowanych oraz przy użyciu mszału i innych ksiąg liturgicznych, tak co do strony obrzędowej, jak i spraw duszpasterskich czy muzyki. Dokonuje się tego pod kierunkiem rektora kościoła, uwzględniając także zdanie wiernych w sprawach, które ich bezpośrednio dotyczą. Kapłanowi zaś przewodniczącemu celebracji przysługuje zawsze prawo decydowania o tym, co należy do jego zadań”. (OWMR 111)

### WPROWADZENIE

Funkcja **MINISTRANTA KRZYŻA**, inaczej **KRUCYFERARIUSZA**, istnieje w Kościele od pierwszych wieków chrześcijaństwa. Sprawuje on swoją funkcję podczas Eucharystii, liturgii godzin i różnych procesji.

W tym opracowaniu zebrano uwagi dotyczące spełniania czynności podczas Mszy Świętej. Informacje o postudze np. podczas procesji eucharystycznych zawierają inne „Krótkie Pomoce Liturgiczne”.

### MODLITWY MINISTRANTA KRZYŻA

*Każda funkcja liturgiczna jest świętym posługiwaniem, w którym człowiek jednoczy się z Chrystusem uobecniającym swe zbawcze dzieło. Jest to również służba wobec ludzi, którzy zgromadzili się na wspólną celebrację. Posługujący powinien więc modlić się – nie tylko za siebie, lecz także za tych, którym służy.*

**Przed liturgią:** Przyjdź, Duchu Święty! Udziel mi łaski godnego niesienia krzyża w liturgicznych procesjach, a wszystkim zgromadzonym udziel daru naśladowania Chrystusa niosącego krzyż. Naucz nas jeden drugiego brzemiona nosić.

**Po liturgii:** Dzięki Ci, Duchu Święty, za powołanie mnie do niesienia krzyża w liturgicznych procesjach. Spraw, abym wiernie trwał pod krzyżem Chrystusa i był Jego świadkiem wobec braci.

### DOKUMENTY PODSTAWOWE:

- **KONSTYTUCJA O ŚWIĘTEJ LITURGII** z 4 grudnia 1963 r.: nr. 7-8, 10-14, 21, 22§3, 24, 26-30, 34, 48.
- **OGÓLNE WPROWADZENIE DO MSZAŁU RZYMSKIEGO**, 2002: nr. 122, 188, 308.  
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 16-29, 34, 42-45, 49, 91, 95-97, 100, 107, 109-111, 119, 120, 169, 170, 273-275, 294, 310, 336.
- **WSKAZANIA EPISKOPATU POLSKI PO OGŁOSZENIU NOWEGO WYDANIA OWMR** przyjęte na 331. Zebraniu Plenarnym KEP 9.03.2005 r.: nr 5.  
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 1-3, 7, 8, 46-54.
- **OGÓLNE WPROWADZENIE DO LITURGII GODZIN:**  
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 241-253, 263-266.
- **CEREMONIAŁ LITURGICZNEJ POSŁUGI BISKUPÓW**, 2013: nr. 125, 128, 129.  
DLA WSZYSTKICH POSŁUGUJĄCYCH: nr. 65, 68-83, 99-109.

### OPRACOWANIA Z LITURGIKI:

- Nadolski B. **LITURGIKA**, wyd. 2, 2011-2014 (4 tomy).
- Sinka T. **ZARYS LITURGIKI**, wyd. 5, 2005.
- Świerzawski W. **MYSTERIUM CHRISTI**, 2012-2013 (8 tomów).

### FORMACJA LITURGICZNA:

- Szczepaniec S. (red.) **MINISTRANT KSIĘGI\***, Kraków 1984.
- Szczepaniec S. (red.) **CEREMONIAŁ POSŁUG LITURGICZNYCH**, Kraków 1987.
- Bać T. (i in., red.) **KATECHIZM SŁUŻBY LITURGICZNEJ**, wyd. 3, Katowice 2012.
- Kucharska I., Kosmowski W., Piotr Kulbacki P. (red.) **TRIDUUM PASCHALNE. PODRĘCZNIK**, wyd. 3, Kraków 2015.

\* w koncepcji formacji liturgicznej KDSL tematyka dotycząca ministranta krzyża jest omawiana wraz z ministrantem księgi.

### WYBRANE ZASOBY INTERNETOWE:

- DOKUMENTY LITURGICZNE: [liturgia.episkopat.pl](http://liturgia.episkopat.pl)
- NAJNOWSZE DOKUMENTY KOŚCIOŁA POLSKIEGO O LITURGII: [pomocniczy.diecezja.swidnica.pl/index.php/liturgia](http://pomocniczy.diecezja.swidnica.pl/index.php/liturgia)

– **CENTRALNA DIAKONIA LITURGICZNA:**  
[www.oaza.pl/cdl/](http://www.oaza.pl/cdl/)

Strona zawierająca więcej materiałów dotyczących funkcji liturgicznych: [www.oaza.pl/cdl/ksl/](http://www.oaza.pl/cdl/ksl/)



## KRÓTKIE POMOCE LITURGICZNE

# MINISTRANT KRZYŻA



## PRZYGOTOWANIE I SPOSÓB WYKONANIA POSŁUGI

oprac. Wojciech Kosmowski  
odpowiedzialny za CDL  
red. techniczna: Patrycja Kulczewska  
[sekretariat.cdl@gmail.com](mailto:sekretariat.cdl@gmail.com)

Do pełnienia różnych zadań w życiu należy się starannie przygotować, zwłaszcza, gdy jest to służba najwznioślejsza – samemu Bogu w czynnościach liturgicznych. Przygotowanie to powinno być różnorakie:

## PRZYGOTOWANIE DALSZE

### ☞ DUCHOWE

Liturgia jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego. Posługa liturgiczna nie ogranicza się tylko do czynności spełnionej w liturgii, lecz jest także diakonią we wspólnocie. Wskazane jest zaangażowanie osób pełniących funkcję ministranta krzyża w inne dzieło apostołskie w rodzinie, parafii.

### ☞ TEOLOGICZNE

Krzyż jest znakiem naszego zbawienia, należy do podstawowych symboli chrześcijańskich, wyraża Kościół i wiarę. Istnieją liczne formy kultu krzyża: ucałowanie, przyklęknienie, pokłon, adoracja. W VIII wieku w liturgii pojawia się uczczenie krzyża w Wielki Piątek, a od wieku XI krucyfiks, czyli krzyż z wizerunkiem Ukrzyżowanego, stawiany jest na ołtarzu albo w jego pobliżu.

Ministrant krzyża powinien znać tę symbolikę, rozważać ją i włączać w swoje życie.

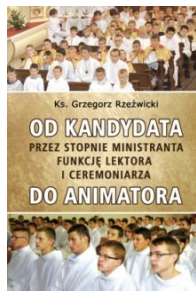
**Fragmety z Pisma Świętego mówiące o krzyżu**  
- do osobistych rozważań:

Mt 10, 38; Mt 16, 24; Mt 27, 32; Mk 8, 34; Łk 9, 23; Łk 14, 27; 1 Kor 1, 17-18; Ga 2, 19; Ga 6, 14; Ef 2, 16; Kol 1, 20; Kol 2, 14; Hbr 12, 2.

### ☞ WSPÓLNOTOWE

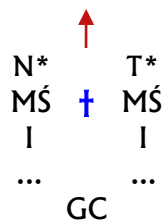
Przygotowanie do pełnienia każdej funkcji liturgicznej powinno dokonywać się we wspólnocie, np. podczas spotkań formacyjnych poświęconych rozważaniu tematu liturgii, tzw. kręgów liturgicznych.

Jest opracowany specjalny program poświęcony takiemu przygotowaniu oraz liczne przydatne na tej drodze materiały (ich przykłady znajdują się na ostatniej stronie).



## PRZYGOTOWANIE BLIŻSZE PODZAS PRÓB PRZED LITURGIĄ NALEŻY ZWRÓCIĆ UWAGĘ NA:

- ☞ sposób trzymania i niesienia krzyża: zawsze prosto, oburącz, pasyjka powinna być skierowana do przodu,
- ☞ ustalenie tras procesji i miejsca ustawienia się przed wyjściem do zakrystii; **miejsce ministranta krzyża** w procesji wejścia i w czasie wyjścia do zakrystii:



### LEGENDA:

N – NAWIKULARIUSZ  
T – TURYFERARIUSZ  
MŚ – MINISTRANT ŚWIATŁA  
† – MINISTRANT KRZYŻA  
I – INNI POSŁUGUJĄCY  
GC – GŁÓWNY CELEBRANS

\* w procesji wyjścia MŚ i † idą na przedzie (N i T nie niosą kadzidła, więc idą za nimi)

- ☞ przeciwiczenie sposobu umieszczenia krzyża na stojaku w prezbiterium albo sposobu odniesienia krzyża do zakrystii (jeśli w prezbiterium znajduje się inny krzyż – nie należy mnożyć znaków),
- ☞ strój posługujących – może być dwojaki, jednak jest wskazane, by przynajmniej pełniący funkcje parami\*, mieli strój tego samego rodzaju: alba (gdy jej krój tego wymaga, to także humerał i pasek) bądź komża (w zależności od panującego zwyczaju także sutanka, kołnierz, rewerenda).

\* Dobrze, by ministrant krzyża miał strój jednakowy z MŚ.

## UZGODNIENIA Z INNYMI UCZESTNIKAMI CELEBRACJI

- ✓ z **głównym celebransem** lub **ceremoniarzem** należy uzgodnić trasę procesji wejścia i drogę wyjścia do zakrystii, miejsce umieszczenia krzyża oraz miejsce w prezbiterium, które ma zająć posługujący (w pobliżu stojaka, na którym będzie postawiony krzyż lub blisko zakrystii, jeśli krzyż będzie tam zanieiony po procesji wejścia),
- ✓ z **ministrantami światła** przeciwiczyć procesję i sposób oddawania czci ołtarzowi (albo wobec Najświętszego Sakramentu),
- ✓ z **zakrystianem** należy uzgodnić jaki krzyż ma być użyty podczas celebracji i czy nie trzeba go przygotować – oczyścić lub odpowiednio ozdobić (np. w Niedzielę Palmową może

być przystrojony gałązkami palm, podczas procesji rezurekcyjnej powinna być założona stosownego rozmiaru czerwona stuła) oraz w jakim miejscu w zakrystii krzyż ma zostać ustawiony (nie powinien stać oparty o ścianę),

- ✓ w szczególnych przypadkach z jeszcze innymi posługującymi, np. podczas próby przed procesją rezurekcyjną z ministrantem niosącym figurę.

## PRZYGOTOWANIE BEZPOŚREDNIE

### TUŻ PRZED CELEBRACJĄ NALEŻY PAMIĘTAĆ O TYM, ŻE:

- ☞ posługujący przychodzi do zakrystii co najmniej 15 minut (w dni powszednie) lub 30 minut (w święta i uroczystości) przed liturgią, aby dokonać ostatnich uzgodnień, np. jaka jest trasa procesji wejścia (długa czy krótka),
- ☞ istotnym elementem przygotowania jest **wspólna modlitwa** zespołu służby liturgicznej i chwila skupienia w ciszy.

## PODSTAWOWE ZASADY DOTYCZĄCE SPOSOBU WYKONANIA FUNKCJI:

### PROCESJA WEJŚCIA

- ☞ ministrant krzyża idzie w procesji pomiędzy ministrantami światła (albo – gdy przejście jest wąskie – tuż za nimi); jeśli jest stosowane kadzidło, to w procesji wejścia ministranci kadzidła idą na czele procesji (patrz: schemat),
- ☞ po dojeździe do ołtarza nie przyklęka – czyni skłon głowy (zwykle razem z ministrantami światła), po czym stawia krzyż w uzgodnionym miejscu i udaje się na wyznaczone miejsce.

### WYJŚCIE DO ZAKRYSTII

- ☞ przed błogosławieństwem wraz z ministrantami światła ustawia się z krzyżem w uzgodnionym miejscu,
- ☞ skłania głowę wówczas, gdy celebransi i pozostali posługujący przyklękają, a następnie wyznaczoną drogą udaje się do zakrystii.

## SZCZEGÓLNE PRZYPADKI:

- ☞ **Procesja po Mszy Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek:** do kaplicy adoracji (tzw. ciemnicy) ministrant krzyża idzie sam na czele procesji.
- ☞ **Liturgia Męki Pańskiej w Wielki Piątek:** krzyż nie jest niesiony w procesji wejścia (na adorację, która następuje po liturgii słowa, zasłonięty krzyż może być wniesiony przez diakona, prezbitera albo ministranta).